

Особливості державних закупівель для запобігання поширенню COVID-19 в Україні

Тетяна РУДЕНКО,
адвокат, координатор
з моніторингу медичних
закупівель Transparency
International Ukraine

На початку пандемії, коли вживалися запобіжні заходи, виявилось, що заклади охорони здоров'я зіткнулись із несподіваним викликом у роботі. Для того, щоб дієво протидіяти загрозі розповсюдження коронавірусу (COVID-19) та надавати ефективну допомогу хворим, лікувальні установи повинні мати в достатній кількості відповідне медичне обладнання і засоби медичного призначення.

Враховуючи особливості проведення державних закупівель, стало зрозуміло, що нова ситуація потребує екстрених дій, у тому числі для забезпечення медзакладів усім необхідним. Тому 17.03.2020 р. Верховна Рада України прийняла Закон України №530-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби COVID-19» (далі — Закон №530-IX). Цим Законом

було внесено зміни до цілої низки законодавчих актів, зокрема у сфері публічних закупівель.

Відразу хочу зазначити, що зміни, внесені Законом №530-IX до Кримінального кодексу України, Податкового кодексу України, Митного кодексу України та Закону України «Про державний бюджет України на 2020 р.», були обмежені у часі та запроваджувались строком на 3 місяці з дня опублікування Закону. Всі інші зміни, у т. ч. ті, що стосуються законодавства у сфері закупівель, обмеження у часі не мали та не мають.

Законом №530-IX було встановлено, що дія Закону України «Про публічні закупівлі» не поширюється на випадки, якщо предметом закупівлі є товари, роботи чи послуги, необхідні для виконання заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на території України (назва хвороби тут і далі надається в редакції постанови Кабінету міністрів України №376 від 13.05.2020 р.). Перелік таких товарів, робіт чи послуг та порядок їх закупівлі затверджуються Кабінетом міністрів України. Тобто державні закупівлі низки товарів, робіт та послуг були виведені з-під дії Закону України «Про публічні закупівлі».

До речі, лише за два перших дні після прийняття Закону №530-IX (18–19 березня) було укладено 96 договорів на загальну суму близько 20 млн грн. Замовники закупили маски, рукавички, захисні костюми, засоби індивідуального захисту, тести на виявлення анти-

тіл, дезінфекційні засоби, медичне обладнання тощо.

Разом з тим, для реалізації норм Закону №530-IX Кабінетом міністрів України була прийнята постанова від 20.03.2020 р. №225 «Деякі питання закупівлі товарів, робіт і послуг, необхідних для здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на території України». Цією постановою було затверджено Порядок проведення закупівель товарів, робіт і послуг, необхідних для здійснення заходів, спрямова-

COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на території України (Перелік).

Порядок у його першій редакції справедливо викликав багато нарікань учасників закупівельної сфери, оскільки був переобтяжений бюрократичними ускладненнями, незручний у використанні і замість того, щоб полегшити роботу закупівельникам, надати можливість швидко купувати необхідні для боротьби з коронавірусною інфекцією товари в умовах зростаючого попиту на них, навпаки, суттєво ускладнював та гальмував таку закупівлю. Навіть більше того, значна кількість закупівель могла бути проведена

ПРАКТИКА СВІДЧИТЬ, ЩО БАГАТО ЗАМОВНИКІВ, ОСОБЛИВО НА ПОЧАТКУ ЗАПРОВАДЖЕННЯ НОВОЇ ПРОЦЕДУРИ ЗАКУПІВЛІ, ВИРІШУВАЛИ НА ВЛАСНИЙ РОЗСУД, КОРОНАВІРУСНА ЦЕ ЗАКУПІВЛЯ ЧИ НІ, ЗАКУПОВУВАЛИ ПРОДУКТИ ХАРЧУВАННЯ, БЕНЗИН, ПРАЛЬНІ МАШИНИ, МЕБЛІ ТОЩО

них на запобігання виникненню та поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на території України (Порядок) та Перелік товарів, робіт і послуг, необхідних для здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби

швидше та якісніше без так званого «прискорення».

Тому вже 29 березня 2020 р. була прийнята нова редакція постанови №248, якою було внесено зміни до Порядку, а саме замість багатоступінчастої та ускладненої процедури була запроваджена досить проста і зрозуміла (як здається). Порядок визначив чіткі правила проведення замовниками закупівель товарів, робіт і послуг, необхідних для здійснення заходів, спрямованих

Станом на 12.08.2020 р. загальна сума витрачених коштів на закупівлях «Звіт про укладений договір (COVID-19)» сягнула 5,53 млрд грн

Джерело: covid.dozorro.org

на запобігання виникненню та поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19) на території України.

Отже, закупівлі за процедурою Звіт про укладений договір COVID-19 (так звані «коронавірусні закупівлі») здійснює уповноважена замовником особа, яка:

- планує закупівлі та вносить інформацію до річного плану закупівель в електронній системі закупівель, зокрема про технічні, якісні та інші характеристики предмета закупівлі;

- організує та проводить закупівлі. Замовник може самостійно встановлювати критерії доброчесності та надійності вибору особи, з якою буде укладений договір про закупівлю;

- забезпечує складання, затвердження та зберігання відповідних документів з питань закупівель;

- забезпечує оприлюднення в електронній системі закупівель інформації, необхідної для виконання п. 8 і 9 розд. I Закону України від 17 березня 2020 р. №530-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)», та інформації відповідно до п. 9 ч. 2 ст. 9 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань про кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи, з якою замовник уклав договір про закупівлю;

- вчиняє інші дії, передбачені цим Порядком.

Слід звернути увагу, що уповноважена замовником особа (для проведення коронавірусних закупівель) — це не та ж уповноважена особа, що проводить спрощені закупівлі відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі». Уповноважена замовником особа призначається окремим наказом та є відповідальною саме за проведення коронавірусних закупівель. Але обов'язок проведення таких закупівель може бути покладений на будь-яку посадову (службову) особу замовника, тут жодних обмежень немає.

Тобто уповноважена замовником особа планує відповідну закупівлю, звіряється з Переліком (чи міститься там відповідний товар чи послуга) та обов'язково (!) оприлюднює інформацію про закупівлю.

Необхідність оприлюднення інформації про кінцевого бенефіціарного власника була запроваджена не відразу, а лише постановою Кабінету міністрів України №376 від 13.05.2020 р. Такий крок зрозумілий, адже у відкритих торгах учасник обов'язково має надати у складі тендерної пропозиції підтвердження, що інформація про кінцевого бенефіціарного власника наявна у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. При проведенні коронавірусної закупівлі замовник знаходить та оприлюднює таку інформацію самостійно.

Щодо Переліку товарів, робіт та послуг, необхідних

навірусом SARS-CoV-2, на території України, то він неодноразово доповнювався і змінювався. Разом з тим, коронавірусні закупівлі поширюються лише на товари, роботи і послуги, наявні в Переліку, тобто закуповуються виключно ті товари та послуги, що включені до Переліку станом на день проведення закупівлі.

Здавалося б, прописна істина, але практика свідчить, що багато замовників, особливо на початку запровадження нової процедури закупівлі, вирішували на власний розсуд, коронавірусна це закупівля чи ні, закуповували продукти харчування, бензин, пральні машини, меблі тощо. Однак зазначені товари відсутні у Переліку, отже, закуповувати їх за процедурою Звіт про укладений договір COVID-19 не можна.

Законом №530-IX передбачено за результатами закупівлі в електронній системі закупівель оприлюднення замовником звіту про

укладені договори, договору про закупівлю та всіх додатків до нього, звіту про виконання договору відповідно до ст. 10 Закону України «Про публічні закупівлі». У разі недотримання вимог щодо публікації таких звітів винні особи притягаються до відповідальності. Так, порушення у вигляді неоприлюднення або порушення строків оприлюднення інформації про закупівлю відповідно до ст. 164-14 КУпАП тягне за собою накладення штрафу на службових (посадових), уповноважених осіб замовника у розмірі 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Разом з тим, помилкове застосування процедури закупівлі Звіт про укладений договір COVID-19, тобто закупівля за вказаною процедурою не включеного до Переліку товару вважатиметься придбанням товарів, робіт і послуг до/без проведення процедур закупівель/спрощених закупівель відповідно до вимог закону. Відповідно до ст. 164-14 КУпАП, вчинення такого порушення тягне за собою накладення штрафу на службових (посадових), уповноважених осіб замовника від 1500 до 3000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. [КМ](#)

для здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коро-